

11e JAARGANG

NUMMER 7

JULI 1975

DAAD
EN
GEDACHTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

+++++
+ Bij elke bijzondere handeling gaat +
+ het denken aan het doen vooraf. +
+ Bij het handelen van klassen of +
+ massa's blijkt de betekenis van +
+ het handelen pas achteraf. Hier +
+ gaat de daad vooraf aan het be- +
+ grip. +
+++++

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit **VRIJWILLIGE** bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outhoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

E E N   S T A K I N G S G O L F   I N   S C H O T L A N D

In de herfst van het vorige jaar beleefde Schotland een stakingsgolf in de basisindustrieën van een omvang zoals er daar sedert de eerste wereldoorlog niet meer was geweest. Het westelijk deel van Centraal Schotland vormde het centrum, met name Glasgow, waar praktisch van een algemene staking kon worden gesproken. De arbeiders van de reinigingsdiensten (vuilnisophalers en rioleringswerkers), chauffeurs van bussen en metro, onderwijzers en arbeiders van de Hoover- en van de Rolls Royce-fabrieken legden de stad in feite stil. Een staking van vrachtwagenchauffeurs had merkbare gevolgen voor de hele Schotse economie. Er waren 35.000 werkelijke stakers en 100.000 arbeiders, die als gevolg van de stakingen niet aan het werk konden gaan.

Alle stakingen waren onofficieel. Omdat ze door hun omvang zo'n verlamdend effect hadden op de produktie en het openbare leven kwam vakbondschef Jack Jones in allerijl naar Schotland om een poging te doen de arbeiders weer aan het werk te krijgen uit respect voor de c.a.o. Een aantal lokale vakbondbestuurders verzette zich heftig tegen de stakingen en voerde een verhitte discussie met de stakingscomité's.

Het wekte de bezorgdheid van zowel de vakbonden als de Labourpartij, dat een dergelijke stakingsgolf zich kon voordoen zo spoedig nadat Labour een verkiezingsoverwinning had behaald. Was het niet de bijzondere taak van Labour om samen met de vakbonden de sociale vrede te garanderen? De reactionaire vleugel van de Britse bourgeoisie, oftewel de Conservatieve Partij, beschuldigde Labour er reeds van een - om met Wiegel te spreken - "polariserende" politiek te voeren. Labour haastte zich het tegendeel te bewijzen en trachtte zich nadrukkelijk een "partij van de nationale eenheid" te tonen door de klassenstrijd zo krachtig mogelijk de kop in te drukken.

De Labour-minister van onderwijs, Reg. Printice, beschuldigde hen, die tegen de akkoorden over loondrempels in staking waren gegaan van "bedriege-rij". Zowel het ministerie van arbeid als de bond van fabrieksarbeiders veroordeelden de loonsverhogingen, die tengevolge van de strijd bij Rolls Royce werden toegestaan en weer andere Labour-politici waarschuwden tegen de "inflatie" waartoe dergelijke stakingen zouden leiden.

De Labourpartij poogde ook de Schotse nationalisten voor de stakingen verantwoordelijk te stellen. Zij zouden ze hebben aangewakkerd door hun voortdurend hameren op een scheiding van de Schotse van de Engelse economie en door het voor te stellen alsof er in Schotland een enorme economische opbloei zou komen indien Schotland de controle kreeg over de olievelden voor de Schotse kust. Maar de stakers hebben de kwestie van de afscheiding van Schotland geen ogenblik aan de orde gesteld. Hun eisen waren overal van dezelfde aard. Zij verlangden niets anders dan loonsverhogingen, variërende van £ 10 tot £ 15 per week en wat zij ondernamen was duidelijk niets anders dan een poging tot verdediging van hun levensstandaard tegen de economische verslechtingen. Wat de Schotse Nationalisten betreft, die door Labour de touwtrekkers achter de staking werden genoemd, zij riepen de regering in Londen in werkelijkheid hysterisch toe, dat er troepen moesten worden gezonden om de strijd te breken. Dat de acties niets met Schots nationalisme en daarentegen alles met klassentegenstellingen te maken hadden wordt alleen door dat feit al op overtuigende wijze bewezen.

Zoals gezegd: de stakingen waren "wild". Het ging om een zelfstandige arbeidersstrijd, waarop de vakbewegingsbureaucratie geen enkele greep had. Dat neemt echter niet weg, dat de strijd lang niet overal een zelfde karakter had. Er waren, zou men kunnen zeggen, verschillende "graden" van zelfstandigheid. Bij Rolls Royce bijvoorbeeld werd het stakingscomité automatisch gevormd uit de shop-stewards, die het personeel naar huis zonden en die buiten de arbeiders om met de directie onderhandelden. Dat leidde er bijvoorbeeld toe, dat er tenslotte tussen de stakers en de stakingsleiding strubbelingen ontstonden en dat een deel van de stakers het werk wel wilde hervatten, een ander deel daarentegen wilde doorstaken.

Bij Hoover ging het net zo, met dit belangrijke verschil echter, dat de shop-stewards hier nog wel massa-meetings organiseerden. Bij andere bedrijven echter droeg de strijd veel duidelijker een autonoom karakter en was er veel meer sprake van actie van onder op. De bus- en metrochauffeurs bijvoorbeeld, die aanvankelijk ook onder leiding van shop-stewards streden, kwamen openlijk met deze in conflict toen de stakingsleiding een loonvoorstel van de directie aanvaardde, dat de arbeiders verwierpen. Hun strijd veranderde op hetzelfde ogenblik volkomen van karakter.

De onderwijzers kozen van het begin af aan een stakingsleiding geheel buiten hun vakbond om en hadden bijeenkomsten waar diversen hunner in niet mis te verstane bewoordingen kritiek op de vakbeweging lieten horen. Deze strijd van de onderwijzers werd - uiteraard - tegengewerkt door de leraren, die zich akkoord verklaarden met een salarisverhoging van £ 15, die ook door de onderwijzersvakbond was geaccepteerd, maar door de onderwijzers zelf niet.

De strijd die het duidelijkst een geheel zelfstandig karakter droeg, geheel van onder op ontstonden van onderop werd geleid, was die van de vrachtautochauffeurs, die zich van alle in strijd zijnde categorieën het strijdbaarste toonden. Daar moet aan worden toegevoegd, dat deze categorie van arbeiders niet het instituut van de shop-stewards kent, mede als gevolg hiervan natuurlijk, dat zij hun werk niet gezamenlijk in een fabrieks- of bedrijfsruimte verrichten. Bijgevolg konden de vrachtwagenchauffeurs geen stakingscomité van shop-stewards kiezen en moesten ze hun eigen boontjes wel doppen. Wat hierbij interessant was: hun stakingscomité kwam niet in één keer tot stand. Het werd gevormd al naar gelang zich de actie van wagendepot tot wagendepot uitbreidde en er hoe langer hoe meer chauffeurs aan de actie gin-

gen meedoen. De chauffeurs, door hun werk van elkaar gescheiden, zochten naar mogelijkheden om niettegenstaande deze handicap toch eendrachtig te strijden en zij slaagden daar wonderwel in. Het stakingscomité dat er tenslotte kwam (en dat dus geografisch gespreid was) besliste tenslotte welke goederen niet en welke bij uitzondering (medicijnen bijvoorbeeld) wél mochten worden vervoerd. Wat verder van belang is te vermelden is dit, dat het stakingscomité van de chauffeurs geenszins zolang de strijd duurde voortdurend uit dezelfde personen bestond. Kennelijk wisselde de samenstelling ervan al naar gelang van de taken die moesten worden vervuld. Van iets dergelijks was bij de uit shop-stewards samengestelde comité's geen sprake. Het gevolg was, dat er bij de stakende vrachtwagenchauffeurs geen "vaste" leiders naar voren kwamen en dat deze groep bijvoorbeeld ook geen vaste "woordvoerders" te zien gaf, die mededelingen verstrekten aan verslaggevers van kranten, radio of t.v. Aangezien het in het verleden herhaaldelijk gebeurd is, dat dergelijke "woordvoerders" door de media naar voren werden gehaald - waardoor zij dan in een soort van uitzonderingspositie tegenover hun kameraden geraakten - sloegen deze geheel andere praktijken van de stakende vrachtwagenchauffeurs bij de arbeiders nogal goed aan. Wat ook nog vermeld moet worden is, dat de stakende chauffeurs niet alleen scherp stelling namen tegen de transportarbeidersbond, maar dat het verscheidene keren is voorgevallen dat zij met "hun" bureaucraten aan het vechten raakten. Tenslotte hebben de vrachtwagenchauffeurs in Schotland - en ook dat is zeer begrijpelijk - van alle in staking zijnde groepen, het duidelijkst pogingen in het werk gesteld om hun collega's in Engeland bij de actie te betrekken en tot solidariteit te bewegen.

Wat de gang van zaken betreft: de eisen van de stakers zijn in zowat alle sectoren geaccepteerd. De patroons gingen door de knieën. Niettemin was er geen sprake van één massale en gemeenschappelijke actie. Er waren evenmin gemeenschappelijke demonstraties. Toch grepen alle acties in hetzelfde gebied en zowat gelijktijdig plaats. Waarmee we hier te doen hebben is dus typisch een staaltje van datgene, wat Rosa Luxemburg in haar brochure "Massa-actie, partij en vakbonden" - gebaseerd op de ervaringen van de Russische revolutie van 1905 - eens zo kernachtig heeft beschreven, toen ze opmerkte, dat de "massa-actie niet ontstaat door de een of andere druk op de knop, maar eenvoudig niets anders is dan het samenvloeien van een heel groot aantal afzonderlijke acties, zo op de manier waarop tientallen beekjes en kleine stroompjes zich verenigen tot één machtige stroom".

De stakingsbeweging van het jaar 1972 in Groot-Brittannië had iets dergelijks al eens laten zien en daarmee Rosa Luxemburgs bedoelingen treffend geïllustreerd. Toen, in 1972, mondde de afzonderlijke acties van mijnwerkers, spoorwegarbeiders, dokwerkers, drukkers, transportarbeiders, enz. tenslotte uit in iets, wat men toen de "wilde algemene staking van onderop" noemde, in tegenstelling tot de algemene Britse staking van 1926, die in het hoofdkwartier van de vakbeweging werd uitgeroepen en daar even prompt weer werd opgeheven. Voor de zoveelste keer binnen enkele jaren is in Groot Brittannië gebleken, dat zelfstandige arbeidersstrijd iets totaal anders is dan het optreden der oude arbeidersbeweging.

=====
Dit nummer en het augustusnummer van "Daad en Gedachte" zullen slechts 14 pagina's bevatten. Dit in verband met de vakanties van onze medewerkers. We zijn er van overtuigd, dat onze lezers hiervoor begrip zullen hebben.

E N K E L E L O S S E B E D E N K I N G E N

V

De diverse kwesties die onze Belgische vriend onder het punt van de "propaganda" heeft aangesneden, zijn met datgene wat in het vorige nummer van "Daad en Gedachte" werd behandeld nog niet allemaal besproken, Wij zetten hier de reeks van zijn opmerkingen en onze commentaren daarop voort.

8b. Propaganda (slot).

- In D & G, jrg. 5, nr. 2 (febr. 1969), blz. 8, komt een passage voor, die betrekking heeft op de opstand van de Roerarbeiders van einde maart/begin april 1920 als reactie op de Putsch die de generaals Kapp en Lüttwitz, gesteund door de zogenaamde brigade Ehrhardt, ondernamen tegen de sociaal-demokratische regering van de jonge Duitse republiek: "Dit - dat wil zeggen de dreigende machtsgreep van militairen, die verantwoordelijk werden geacht voor alle ellende, die de arbeiders vier jaar lang hadden doorgemaakt in de loopgraven van de eerste wereldoorlog - was meer dan ze konden verdragen en ze grepen naar de wapens..." Waaróm was het meer dan ze konden verdragen? Is het onmogelijk dat dezelfde arbeiders soortgelijke toestanden wél zouden kunnen verdragen, alleen al bijvoorbeeld doordat ze ideologisch voldoende geïndoktrineerd zijn? De arbeiders laten zich nu nog aan alle kanten in de luren leggen en geven dus blijk van een wel verregaande verdraagzaamheid!

ONS COMMENTAAR

Er bestaat een verhaal, waarvan we niet weten of het wáár is, maar dat wél zeer karakteristiek is in verband met het bovenstaande. Het is een verhaal over Lenin. Hij moet namelijk in de loop van het jaar 1917 of mogelijk in het begin van 1918 - in de dagen van de vredesonderhandelingen in Brest-Litowsk - in het centrale comité van de Russische bolsjewistische partij of in de raad van "volkscommissarissen" de opmerking hebben gemaakt, dat de massa van de Russische soldaten vrede wilde. Toen iemand hem verbaasd vroeg, hoe of hij dat wel wist, moet Lenin hebben geantwoord: "Kijk maar naar hun voeten!" Hij bedoelde daarmee, dat de voeten van ontelbare Russische soldaten zich in de richting van huis en haard bewogen. Ze deserterden bij honderden en bij duizenden van het front. Lenin bedoelde natuurlijk: ik behoef niet met ze gesproken te hebben om te weten wat ze bezielt, wat er in hun hart om gaat en wat ze denken. Ik wéét het, door eenvoudig te letten op wat ze doen! Lenin zou, inplaats van: ze willen vrede, natuurlijk ook hebben kunnen zeggen: de ellende van de oorlog is hun onverdraaglijk geworden.

Onze opmerking over wat in 1920 de Roerarbeiders bezielde, is van hetzelfde kaliber als de hierboven vermelde van Lenin. Uit het feit, dát de Roerarbeiders in opstand kwamen, leiden we af, dat de door de Kapp-putsch geschapen situatie onverdraaglijk voor ze was. Meer niet! Er is geen sprake van, dat wij een soort van "thermometer" zouden hanteren, waar we van zouden kunnen aflezen, hoever de verdraagzaamheid van de arbeiders gaat, aan de hand waarvan we eerst zouden hebben kunnen vaststellen, dat de grens van de verdraagzaamheid was bereikt, om vervolgens daaruit hun opstand te verklaren. De kwestie is dus veel simpeler eigenlijk, dan onze Belgische

vriend verondersteld heeft. Hij heeft achter onze woorden iets gezocht, wat er helemaal niet achter stak.

Aan de andere kant is het natuurlijk helemaal niet zo eenvoudig. Integendeel. De werkelijkheid is nu eenmaal ook hier gecompliceerd. Want het is een feit - onze Belgische vriend wijst er zelf op - dat arbeiders de ene keer veel meer verdragen dan de andere keer. De verklaring is natuurlijk, dat aan de "verdraagzaamheid" helemaal geen absolute maatstaven kunnen worden aangelegd en dat het van duizend en één factoren afhangt hoe er door de massa wordt gereageerd. Om even bij Duitsland te blijven: Hitlers machts-greep begin 1933 was een veel grotere bedreiging nog dan die van Kapp in 1920. Wat gebeurde er? Niets! Kwam dat doordat de Duitse arbeidersklasse - om de woorden van onze Belgische makker te gebruiken - "ideologisch geïndoktrineerd" was?

Wij zoeken de verklaring niet in die richting. We hechten namelijk aan een "ideologische indoktrinatie" van de arbeidersklasse niet zoveel geloof. Of we dan ontkennen willen, dat bijvoorbeeld de Duitse sociaaldemokratie of de K.P.D. jaren achtereen hun uiterste best hadden gedaan om de Duitse arbeiders te indoktrineren? Nee, dat ontkennen we allerminst, zomin als we ook zouden willen betwisten, dat individuele arbeiders hier en daar geïndoktrineerd waren. Maar wat de arbeidersklasse - en klassen in het algemeen trouwens - kenmerkt is, dat ze niet collectief handelen op grond van "ideologische indoktrinatie", op grond van ideeën, maar op grond van hun klassepositie en op grond van de maatschappelijke verhoudingen.

Onze Belgische vriend lette op de Roerarbeiders zelf. Wat dachten zij? Dat de sociaaldemokratische regering in Berlijn hún regering was, die ze tegen Kapp en Lüttwitz dienden te beschermen. Wat deden ze? Iets waar diezelfde regering als de dood voor was en waartegen dan ook prompt eerst de Rijksweer in het veld werd gestuurd en - toen die verslagen was - een zo listige arbeidersverlakker als Carl Severing, de minister die het compromis van Bielefeld wist te bereiken, waarbij de arbeiders er in toestemden de wapens neer te leggen. Met andere woorden: het optreden van de Roerarbeiders bewees, dat ze sociaaldemokratische illusies koesterden, maar niettemin proletarisch handelden.

Als onze Belgische vriend zou opmerken: "het feit dat ze die illusies hadden, bewijst toch maar, dat ze "ideologisch geïndoktrineerd" waren!", dan zeggen wij: de term "ideologisch geïndoktrineerd" vinden wij daarvoor niet erg gelukkig, maar over woorden willen we niet twisten. Waar het om gaat is dit, dat hoe je dát wat de Roerarbeiders in hun hoofd hadden ook noemen wilt, het feit blijft bestaan, dat ze handelden in strijd daarmee. En dat geldt niet alleen voor de Roerarbeiders. Héél de radenvorming in de Duitse revolutie van 1918 bijvoorbeeld, was in strijd met de parlementaire en de vakbewegingspropaganda, die de sociaaldemokratie tientallen van jaren had gevoerd.

Wij hebben er de vorige maal al op gewezen: niet om ideologie, niet om ideeën, gaat het in de klassenstrijd, maar om belangen. Daar ligt de reden, dat iedere verklaring die op een zogenaamde "ideologische indoktrinatie" teruggaat, voor ons niet overtuigend is. Bovendien: onze Belgische vriend hanteert het argument van de "ideologische indoktrinatie" niet in verband met de Roerarbeiders (die in opstand kwamen), maar in verband met al die situaties (tot op heden toe) waarin arbeiders niet in opstand kwamen. Hij ziet daarbij geheel en al over het hoofd, dat wat hij "ideologische indoktrinatie" noemt, zeker ook bij de Roerarbeiders te constateren viel. Nog-

maals: wij vinden die term niet gelukkig. Maar als onze Belgische vriend er aan wil vasthouden, dan is hij ons de verklaring schuldig, waarom de ideologisch geïndoktrineerde Roerarbeiders wel, andere ideologisch geïndoktrineerde arbeiders niet in opstand kwamen. Zodra hij probeert dat te verklaren, zal hij bemerken, dat hij dat hele begrip van "ideologische indoktrinatie" maar beter kan laten vallen.

Het al of niet in beweging komen van arbeiders heeft met "ideologische indoktrinatie" of "géén ideologische indoktrinatie" niks te maken. Of dacht hij soms, dat de Belgische (en dan nog in belangrijke mate de Waalse) arbeiders, die in de winter van 1960/'61 in beweging kwamen niet - door de B.S.P. en door Renard - "geïndoktrineerd" waren? Nou vergeet het maar!

Tenslotte zou onze Belgische vriend ons mogelijk kunnen vragen waaraan wij - als wij het niet in de richting van "ideologische indoktrinatie" zoeken - het dan wél wijten, dat er na Hitlers machtsgreep in januari 1933 van arbeidersverzet geen sprake was? Ons antwoord luidt: de nederlaag van de Duitse arbeidersklasse in de revolutie van 1918-1920, eventueel 1923 als men wil, heeft Hitlers machtsgreep mogelijk gemaakt. Niet uit de verhoudingen van 1932 of 1933 moet de komst van het fascisme worden verklaard, maar uit de gebeurtenissen van het begin van de jaren '20. De toen door de Duitse arbeiders geleden nederlaag was zo verpletterend, dat zij er zich tien jaar later nog op geen stukken na van hadden hersteld.

Wat de slotzin van onze Belgische vriend betreft, dat "de arbeiders zich nu nog aan alle kanten in de luren laten leggen en blijk geven van een verregaande verdraagzaamheid", daar zijn wij het bepaald mee oneens! Laten arbeiders zich dan niet in de luren leggen? Ach, natuurlijk wel! Dat komt voor (juist de in opstand gekomen Roerarbeiders, lieten het zich in Bielefeld ook!). Maar arbeiders laten zich bepaald niet meer in de luren leggen dan andere groepen in de samenleving. Kijk naar de intellectuelen, die vaak de "domme" arbeiders verwijten, dat ze zich door de trucs van de kapitalistische ideologen laten misleiden. Laten die intellectuelen zich soms niet in de luren leggen? Laten die zich soms niet misleiden? Naar ons gevoel laten juist die zich - doordat ze tegenover het kapitaal niet in een belangentegenstelling staan - véél harder in de luren leggen nog dan de arbeiders. Bijtroepen zijn de intellectuelen "geïndoktrineerd" door het staatskapitalisme: hetzij in Stalinistische-, in Trotskistische-, in Maoïstische- of wat voor vorm dan ook. En je weekt ze er moeilijk van los. Arbeiders echter, hoe "verdraagzaam" ze vaak genoeg ook mogen schijnen, komen telkens en telkens weer vanwege hun belangentegenstelling tot het ondernemersdom en op grond van hun positie in het productieproces, tot verzet.

Uiteraard rekenen we onze Belgische vriend bepaald niet tot de geïndoktrineerden. We weten wel beter. We menen wel, dat hij het feit, dat de arbeiders op bepaalde momenten niet actief strijden ten onrechte op rekening van een - en dan absoluut opgevatte - "verdraagzaamheid" stelt. Arbeiders zijn vandaag "verdraagzaam" en dezelfde arbeiders zijn het opeens morgen of overmorgen niet. Met het begrip "verdraagzaamheid" kun je al even weinig uit de voeten als met de "ideologische indoktrinatie".

o o
o

- Zien jullie de loutere diskussie echt als het enige dat groepen kunnen doen? Dat lijkt me wel erg weinig. Want of die discussie dan al of niet ge-

voerd wordt heeft eigenlijk helemaal geen belang voor de arbeidersstrijd.

ONS COMMENTAAR

Mogen wij beginnen met een wedervraag? Kan onze Belgische vriend ons voorbeelden noemen van groepen, die iets anders hebben kunnen doen dan hetzij loutere discussie, hetzij bepaalde ideeën en opvattingen of bepaalde organisatorische principes opdringen aan de arbeiders?

Onze vriend, wij weten het, wil niets aan de arbeiders opdringen. Zijn vraag komt er eigenlijk op neer, wat er, als je dat niet wilt, dan nog overblijft. Het antwoord luidt inderdaad: erg weinig. Dat is een gevolg van de eigenaardigheden, die aan het tijdperk waarin wij leven, kleven. Onze tijd wordt gekarakteriseerd door twee belangrijke aspecten: de oude, traditionele arbeidersbeweging is stervende, of beter gezegd, heeft voor de strijd van de arbeiders iedere betekenis verloren, doordat er thans een andere strijd aan de gang is, dan waarvoor zij werd gesticht; zij heeft alleen nog maar betekenis voor het kapitaal, waarvoor zij trouwens altijd al, al was het niet zo duidelijk zichtbaar vroeger, betekenis had; de nieuwe arbeidersbeweging echter, die in onderscheid met de oude arbeidersbeweging beter "de beweging der arbeiders" kan worden genoemd, ligt nog in de wieg. Zodra die nieuwe arbeidersbeweging volwassen zal zijn geworden is geenszins de situatie ontstaan, dat die groepen die niet manipuleren willen en nu slechts discussiëren kunnen, wél wat voor de arbeiders zullen kunnen doen. Integendeel! Zodra de nieuwe arbeidersbeweging volwassen is, dat wil zeggen, zodra er echt op grote schaal van een "beweging der arbeiders" sprake is, valt er nog minder dan ooit iets vóór de arbeiders te doen. Ze doen het dan namelijk zélf. In het tijdperk dat op het onze, op het huidige volgt, zullen de groepen vermoedelijk zijn verdwenen. Ze zullen voor iets anders hebben plaats gemaakt, iets wat we niet weten, niet kunnen weten.

Dat proces, het proces waarin de groepen voor "iets anders" plaats maken is trouwens al aan de gang. Het voltrekt zich voor onze ogen in deze vorm, dat de groepen (en ik praat nu niet over de groepen die "manipuleren" willen, maar uitsluitend over de groepen, die niet moe worden te verkondigen, dat zij de zelfwerkzaamheid van de arbeiders voorstaan) een permanente crisis doormaken. Ze verdwijnen namelijk voortdurend of, voor zover ze nog niet verdwenen zijn, lopen ze het gevaar ieder ogenblik uit elkaar te vallen. De voorbeelden liggen voor het grijpen. De Franse groep I.C.O. heeft opgehouden te bestaan; de Britse groep "Solidarity" voert een wankel bestaan, dat daardoor gerekt wordt, dat bepaalde problemen niet bediscussieerd worden of dat bepaalde tegenstellingen hardnekkig worden ontkend.

Hoe manifesteert zich deze crisis? Of liever: hoe wordt zij acuut? De crisis waarvan we hier spreken breekt telkenmale uit, wanneer de groepen die de zelfwerkzaamheid van de arbeiders beweren voor te staan, in strijd met die opvatting trachten te handelen. Wat telkenmale voor dit soort groepen dodelijk blijkt te zijn, is hun - natuurlijk best begrijpelijk - streven om méér te doen dan wat, op grond van de maatschappelijke verhoudingen, hun reële mogelijkheden zijn. Iedere groep die, in een tijdvak, waarin de "beweging der arbeiders", ofschoon nog niet volwassen, zich toch voortdurend krachtiger aandient, waarin meer en meer de strijd van de arbeiders tot een strijd van de arbeiders zélf wordt, probeert iets vóór de arbeiders te doen, dat wil zeggen hun het werk uit de handen te nemen, gaat aan die poging onherroepelijk kapot.

Wat gebeurt er dan? Dan komt er een nieuwe groep. Want zolang de oude

arbeidersbeweging er nog is en de nieuwe nog niet, rijzen deze groepen met maatschappelijke wetmatigheid als paddestoelen uit de grond. In het overgangstijdperk tussen oude en nieuwe arbeidersbeweging zijn ze gewoon een maatschappelijk verschijnsel. Hun voortdurend ontstaan en vergaan kenmerkt het vacuüm, het luchtledig waarin we verkeren. Ze hebben derhalve een maatschappelijke betekenis in deze zin, dat hun bestaan alleen uit de huidige maatschappij verklaard kan worden, maar ze hebben geen betekenis vóór de arbeidersstrijd. Hun bestaan kan alleen tegen de achtergrond van de volkomen aan verandering onderhevige arbeidersstrijd verklaard worden. Hun aanwezigheid veronderstelt niet dat de arbeiders zelf strijden, maar juist, dat de arbeiders nog bezig zijn zich naar eigen strijd toe te bewegen. Die beweging van de arbeiders is, ook al beseffen de arbeiders dat wellicht niet of nauwelijks, onweerstaanbaar. Dat is de reden, dat groepen, die buiten de discussie-activiteit treden, iets vóór de arbeidersklasse trachten te doen en daarmee automatisch een belemmering voor de ontwikkeling van de zelfwerkzaamheid der arbeiders gaan vormen, te gronde gaan. Niet hun belemmerend optreden zet zich door, maar het autonome handelen van de arbeiders, met het gevolg, dat bij de botsing tussen het een en het ander, niet de autonome actie der arbeiders, maar de groep het loodje legt.

Dit alles is geen gedachtenspinsel van ons, Het is de waarneembare werkelijkheid, die zich voor onze ogen voltrekt. Het is niet iets om over te treuren, het is iets om je over te verheugen. Want als de voluntaristische tendensen, de neiging om iets voor de arbeiders te "doen", niet, zoals we kunnen constateren, tot de ondergang der groepen zou voeren, dan zou dat betekenen, dat we op de weg naar de nieuwe toekomstige arbeidersbeweging, een bepaald nog lange weg overigens, nog heel wat minder ver zouden zijn gevorderd, dan we toch inderdaad al zijn.

Misschien vraag je: als de groepen géén betekenis voor de strijd van de arbeiders hebben, voor de strijd zoals die nu wordt gevoerd, welke betekenis hebben ze dan wél? Er is, naar onze mening, op deze vraag geen antwoord mogelijk. Dat ligt niet aan de groepen en niet aan de arbeidersstrijd, maar het ligt aan de vraagstelling. De vraag naar de zin van de groepen is even zinloos als de vraag naar de zin van het leven.

+ +
+

- Zijn jullie niet teveel "spontaneïstisch"? Hebben jullie niet een te groot vertrouwen in het spontane handelen van de massa's, gepaard aan een even grote allergie (overgevoeligheid) voor om het even wat voor organisatie die niet in de strijd zélf is ontstaan? Je hoeft toch niet iedere soort van organisatie direkt met leninisme gelijk te stellen?

ONS COMMENTAAR

Wij stellen bepaald niet iedere vorm van organisatie met de leninistische organisatievorm gelijk. De radenorganisatie bijvoorbeeld vertegenwoordigt iets totaal anders dan de leninistische organisatievorm. Daar ligt de reden dan ook, dat de radenorganisatie door de bolsjewistische partij in Rusland om zeep is gebracht. En wel meteen, niet pas later in het Stalinistische tijdvak of zo. We maken ook duidelijk onderscheid tussen groepen van een leninistisch type (waartoe uiteraard ook bij alle verschillen de maoïstische moeten worden gerekend) en groepen die zich daartegen afzetten en de zelfwerkzaamheid van de arbeidersklasse op de voorgrond plaatsen. We

zijn allerm minst huiverig voor organisatie, maar inderdaad, zoals onze maker het zelf al uitdrukt, voor organisaties, die niet in de strijd zelf zijn ontstaan. Maar groepen als de onze zijn dat toch ook niet, zal onze vriend uitroepen. Inderdaad! Ze zijn natuurlijk in zekere zin wel een reactie op de strijd, maar goed, er in ontstaan zijn ze niet. Zijn opmerking dat wij "overgevoelig zouden zijn voor organisaties die niet in de strijd zijn ontstaan" heeft dan ook een aanvulling. Een tweeledige zelfs.

In de eerste plaats zijn groepen als de onze bepaald geen organisatie in de zin waarin dit woord doorgaans wordt gebruikt. En als ze dat wél zijn of willen zijn... zie boven.

In de tweede plaats: waar wij overgevoelig, zeg maar gerust huiverig voor zijn, dat zijn organisaties of groepen, die zich niet slechts, gelijk de onze, met de arbeidersstrijd bezig houden, maar die zich ermee willen bemoeien, die voor of uit naam van de arbeiders willen optreden, die zich met de arbeidersklasse identificeren, die aan de arbeiders willen vertellen wat of zij moeten doen en hoe zij moeten strijden. Dát is het punt waar het om draait. Wij bestrijden dat soort groepen, omdat we ze een gevaar voor de zelfstandige (de thans enig mogelijke) strijd van de arbeiders houden. Dit soort groepen namelijk gaat niet, althans niet direkt, kapot aan hun confrontatie met de eigen strijd van de arbeiders. Dat komt omdat de ondergang van die ándere (niet-leninistische) groepen die wij zopas beschreven hebben mede veroorzaakt wordt door de tegenstelling tussen dat wat ze zeggen te zijn en werkelijk zijn. Die tegenstelling doet zich bij de lininistische groepen niet voor. Die staan niet op het standpunt van de zelfstandige strijd. Ze zeggen niet: de arbeiders moeten zelf handelen of kunnen alleen zelf handelen. Ze zeggen openlijk (denk aan wat Lenin schreef over het beperkte vakbewegingsbewustzijn van de arbeiders) dat er alleen maar van arbeidersstrijd sprake kan zijn als zij de strijd leiden, zij aan het hoofd ervan staan en de richting of de inhoud bepalen. Bij hun dus geen innerlijke tegenspraak tussen wat ze zeggen en doen.

Waarom bestrijden wij ze? Omdat zij een andere richting uit willen dan wij? Omdat zij onder "socialisme" iets anders verstaan dan wij doen? Dat is wel zo, maar het is niet de hoofdreden voor onze kritiek. Wij strijden tegen deze groepen, omdat zij de zelfstandige strijd van de arbeiders om zeep willen helpen. Dat is geen kwestie van principe, het vloeit niet daaruit voort dat wij de zelfstandige arbeidersstrijd als een soort van beginsel of ideaal beschouwen dat hoog gehouden zou moeten worden. Wij bestrijden die groepen omdat de praktijk laat zien, dat in de huidige fase van het kapitalisme de arbeiders alleen maar zélf kunnen strijden of dat anders van werkelijke strijd geen sprake is. Aangezien het socialisme niets anders is dan de uitkomst van de werkelijke beweging der arbeiders en de werkelijke beweging der arbeiders alleen maar een zelfstandige beweging kan zijn, volgt hieruit dat hun begrip van "socialisme" anders moet zijn dan het onze. Maar dat is echt een kwestie van vers twee.

Deze opvatting van ons over de zelfstandige strijdsvorm als de enig mogelijke, bekritiseert onze Belgische vriend als "spontanistisch" of als getuigend van te groot vertrouwen in het spontane handelen van de massa. Het is echter helemaal geen kwestie van "vertrouwen", dat bij "spontaan" handelen van de massa "alles wel in orde zal komen", of iets dergelijks. Dat alles "altijd in orde zal komen", daarvan is al helemaal geen sprake - het tegendeel is helaas waar - en "vertrouwen" is er in zoverre niet bij, dat het geen zaak is van een optimistische verwachting, maar van kijken naar wat er

in de werkelijkheid gebeurt. Wij verwachten, hopen of wensen niet dat de massa zelfstandig optreedt (en dat is wat wij bedoelen met het woord "spontaan": handelen niet op instigatie van anderen!), nee: wij zien haar zelfstandig optreden, overal waar zij in beweging komt.

De massa trad zelfstandig (spontaan) op in de Russische revolutie van 1905: "het is om te huilen, er is geen organisatie", schreef Lenin aan Gorki; "de organisatie gaat niet aan de strijd vooraf, maar vloeit er uit voort en volgt er op", schreef Rosa Luxemburg.

De massa trad ook spontaan op in de Russische revolutie van 1917 en de partij was gedwongen te volgen. Spontaan handelde de massa ook op de 17e juni bij de opstand in Oost-Duitsland, in de Hongaarse revolutie van 1956, enzovoorts, enzovoorts. Is iedere "wilde" staking niet meteen een spontane actie? Handelde de massa in de Duitse revolutie van 1918 anders dan "spontaan"?

Wat alle revoluties en alle arbeidersstrijd gedurende bijna de gehele twintigste eeuw te zien hebben gegeven, is dat het handelen van de massa altijd de grootste verbazing wekte bij al die organisaties die steeds luide hadden verkondigd, dat de massa niet spontaan kón handelen, dat zij hun leiding behoefde, dat er een "voorhoede" moest zijn. En op die verbazing volgde dan de schrik, want niets was zo gevaarlijk voor de zogenaamde "voorhoeden", dan het feit, dat die "voorhoeden" als het er op aan kwam niet vóór de massa's uit marcheerden, maar achter de massa's aan strompelden. Op de waarneming van dat feit berust onze "spontaniteitsopvatting". Die opvatting heeft uiteraard niets te maken met een afwijzing van organisatievormen. De in de geschiedenis spontaan handelende massa's of groepen arbeiders hebben altijd nog hun eigen organisatievormen geschapen, die steeds veel doeltreffender bleken dan wat hun van buiten af als organisatievorm werd aanbevolen. Deze laatste opmerking maken wij slechts volledigheidshalve. Zij is niet tegen onze Belgische vriend gericht. Die heeft ons het "afwijzen van enige organisatievorm" niet verweten.

Overigens: hoe juist is het, dat hij ook deze laatste opmerking over spontaniteit gerangschikt heeft bij al die opmerkingen, die hij gezamenlijk groepeerde onder het opschrift "propaganda". Het zal hem wel niet ontgaan zijn, hoezeer ook onze antwoorden op al deze onderdelen ten nauwste met elkaar samenhangen.

INFORMATIEVE VRAGEN

- Wat te denken over het anarcho-syndikalisme of zogenaamde revolutionair syndikalisme?

Men kan dit toch niet zomaar gelijkschakelen met het gewone syndikalisme. Willen zij ook niet de macht aan de arbeiders laten (via haar organisaties, maar zouden die niet democratisch kunnen georganiseerd zijn?), zonder tussenkomst van politieke partijen?

Als Rucker verklaart dat de syndikalisten "in de vakvereniging geenszins een voorbijgaand produkt van de kapitalistische maatschappij zien, maar de kiemcel van de toekomstige, socialistische organisatie", maakt hij dan niet reeds een stap in de richting van de radenorganisatie?

ONS COMMENTAAR

Welke mooie naam men ook aan een vakorganisatie geeft, het is en blijft een organisatie, die buiten het bedrijfsleven staat. Het is nimmer een organisatie in en door de strijd in het bedrijf geschapen. Het feit, dat de le-

den uitsluitend arbeiders zijn, maakt de vakbeweging nog niet tot een organisatie van en voor de arbeiders. Ook een revolutionair syndikalistische vakorganisatie (die in wezen dezelfde structuur heeft als elke andere vakbeweging) is een orgaan, dat een eigen leven gaat leiden en waarvan de belangen op een gegeven moment prevaleren boven de belangen van de leden.

De grootste en belangrijkste revolutionair-syndikalistische vakorganisatie die wij hebben gekend was de Spaanse C.N.T. In de strijd tegen de rebellerende troepen van generaal Franco in juli 1936 heeft de C.N.T. een belangrijke rol gespeeld. Hoe was echter de rol van de C.N.T. in mei 1937, toen de Guardia Civil met behulp van de bolsjewiki een aanval deed op de positie van de anarchisten en syndikalist in Barcelona? De arbeiders - veelal lid van de C.N.T. - stelden zich meteen teweer zoals ze ook hadden gedaan in juli 1936. Ze grepen naar de wapens en wierpen barricaden op. Het waren echter de leiders van de C.N.T., die de arbeiders aanraadden de wapens neer te leggen en weer rustig aan het werk te gaan. Zij hadden daar wel een grondige reden voor. Zij streefden namelijk naar samenwerking met de door de bolsjewisten beheerste U.G.T. Bij een gewapend conflict nu tussen de arbeiders enerzijds, de Guardia Civil en de bolsjewisten anderzijds, zou de kloof tussen de C.N.T. en de U.G.T. breder worden en de door de C.N.T.-leiders zo begeerde samenwerking zoal niet onmogelijk maken, dan in elk geval de kansen toch sterk doen verminderen. Hier werd dus door de C.N.T.-leiders geprobeerd het arbeidersoptreden te voorkomen, ja het ondergeschikt te maken aan het belang van de organisatie. De leiders van de C.N.T. werden dan ook door de centrale regering (die notabene alles deed om een sociale revolutie te voorkomen) geprezen voor hun loyaliteit tijdens de meidagen te Barcelona. Hieruit blijkt dus wel heel duidelijk hoe gering het verschil was tussen de C.N.T. en de andere organisaties. Niet de C.N.T. was ondergeschikt aan de arbeiders, nee, de belangen der arbeiders werden ondergeschikt gemaakt aan die van de organisatie.

Als Rudolf Rocker verklaart, dat de vakverenigingen geenszins een voorbijgaand produkt zijn van de kapitalistische maatschappij, maar dat zij de kiemcel zijn van de toekomstige, socialistische organisatie, dan geeft hij er blijk van het wezen van de vakbeweging niet te hebben begrepen. De vakbeweging maakt deel uit van de burgerlijke maatschappij. De structuur van de vakbeweging is de structuur van de burgerlijke samenleving. En een socialistische samenleving zal niet georganiseerd zijn op basis van vak of beroep, maar op basis van het bedrijf. Radenorganisatie en vakorganisatie zijn begrippen die niet onder één noemer te vangen zijn. Ze staan in lijnrechte tegenstelling tot elkaar.

=====

MEETING IN WASHINGTON LIEP

STERK UIT DE HAND

Op 26 april j.l. organiseerde de grote Amerikaanse vakbeweging AFL-CIO een demonstratieve protestmeeting tegen de werkloosheid in de hoofdstad van de Verenigde Staten. "Arbeidsplaatsen nú!" was het motto van de bijeenkomst, die gehouden werd in het Robert F. Kennedy-stadion. Natuurlijk

verwachtten de initiatiefnemers allerminst, dat president Ford of het Amerikaanse bedrijfsleven, onder de indruk van de betoging, nu opeens meer werkgelegenheid uit de hoge hoed van Oom Sam zouden toveren. Het is zelfs voor ons de grote vraag of hun dat iets zou hebben kunnen schelen. Niet om indruk te maken op Ford in het Witte Huis, of op Ford in Detroit hadden zij uit het gehele oosten en midden-westen van het kolossale land de vakbondsleden opgertommeld, maar om indruk te maken op die vakbondsleden zelf. Zij, die organisatoren, moeten deksels goed geweten hebben, dat het ondernemersdom in de U.S.A. niets liever zou willen dan de produktie weer op het peil van een aantal jaren geleden brengen en dat zij ook zonder enige aansporing terstond méér arbeidskracht zouden kopen, zodra zich de mogelijkheid maar voordeed. Waar zij op hoopten was niet, dat de demonstranten met het uitzicht op een baantje uit Washington naar hun haardsteden zouden terugkeren, maar met de overtuiging, dat hun duurbetaalde functionarissen toch maar bijzonder goed voor die baantjes vochten. Indien zo'n demonstratie al op geen stukken na met wérkelijke strijd van de arbeiders te vergelijken valt, de schijn van een strijd zou er, zo meenden zij, in ieder geval door worden gewekt.

Overigens waren niet alle bureaucraten daar even heilig van overtuigd. Een ouwe rot als George Meany, de president van de AFL-CIO, die op het gebied van de arbeidersverlakkerij zo langzamerhand wel zijn sporen heeft verdiend, verzette zich van het begin af aan tegen heel het zo knap bedachte plan. "Hij was", zo wist naderhand het maandblad "News and Letters" te melden, "van het begin af aan tegen iedere gedachte aan een demonstratie gekant, omdat hij vreesde, dat zij wel eens uit de hand zou kunnen lopen." Hoe sterk zij inderdaad uit de hand zou lopen, daarvan had ook Meany in de verste verte geen vermoeden.

De vakbondsleden werden van heinde en verre met autobussen naar Washington gebracht. Nog maar nauwelijks stroomden de bussen leeg en vormden zich buiten het stadion wat grotere groepen, of er ontwikkelden zich onderlinge discussies, die natuurlijk niet op het programma stonden. De meeting was niet belegd om de arbeiders hun hart te laten uitstorten. De bedoeling was, dat zij zwijgend zouden luisteren naar de met zorg uitgekozen sprekers, die het hun allemaal eens háárfijn zouden vertellen en die natuurlijk véél en véél beter dan die werkers zélf wisten, wat voor ervaring het is om zonder werk te zijn.

De discussies buiten het stadion droegen er niet weinig toe bij om een ándere stemming onder de meer dan 60.000 opgetrommelden te kweken, dan de heren bureaucraten daar in Washington wel hadden willen kweken. Hoe meer ervaringen er onderling werden uitgewisseld, des te verbitterder de arbeiders wel werden. Sommigen wisten te vertellen, dat in hun bedrijf of in hun woonplaats héél wat meer arbeiders naar Washington hadden willen gaan, dan waarvoor er plaats was in de bussen. De vakbonden waren niet bereid gebleken het aantal bussen uit te breiden. Het bleek een ervaring te zijn, die allesbehalve op zichzelf stond. Wat tijdens de busreis mogelijk nog toeval had geleken, of mogelijk te wijten scheen aan een slechte voorbereiding, aan een te laat bespreken van vervoersmogelijkheden, of iets dergelijks, was, zo kwam uit de eerste contacten buiten het stadion al onomstotelijk vast te staan, een s y s t e e m geweest.

Diverse arbeiders, die ver in de Middle-West zich mogelijk hadden voorgesteld, dat men zowat in het centrum van de hoofdstad en misschien wel pal onder de vesnters van het Witte Huis of op zijn minst pal achter de toegangshekken bijeen zou komen, moesten, eenmaal in de hoofdstad, ervaren dat

het Robert F. Kennedy-stadion bepaald niet in de buurt van de regeringsgebouwen was gelegen en dat mogelijk noch de president, noch de leden van het Huis van Afgevaardigden, noch de heren Senatoren, ook maar iets van deze demonstratie zouden merken. De betekenis daarvan ontging hen vanzelfsprekend allerminst en dat was ook alweer niet bevorderlijk voor een vlotte afwikkeling van dát programma dat de vakbondsleiding hun dacht voor te schotelen.

Ach, de regie had toch zó zorgvuldig geleden. Er was tevoren een lied gemaakt en tot vervelens toe in alle mogelijke soorten van vergaderingen al gespeeld, dat "Werk nú!" heette en dat zo fijn in het gehoor scheen te liggen en er als het ware om vroeg om gezamenlijk te worden gezongen. En er was een sprekerslijst samengesteld, zo dachten de bestuurders, om U tegen te zeggen. Stond Meany zelf er niet op? En een bekend vakbondsmen als de zo woordenrijke Shanker? En hadden de heren organisatoren niet zélf s een man als Hubert Horatio Humphrey bereid gevonden om het woord te voeren, de man die nog maar luttele jaren geleden kandidaat was geweest voor het presidentschap?

De arbeiders toonden zich niet geïnteresseerd in Hubert Humphrey, zomin trouwens als zij zich geïnteresseerd toonden in ook maar één van de sprekers. Zij luisterden eenvoudig niet. Toen één man over het hek klom en het middenveld opliep, maakte de politie jacht op hem en werd hij vervolgens van het veld gedragen. Toen tientallen en daarna honderden het middenveld opstormden, zodat zich daar tenslotte wel zo'n duizend arbeiders bevonden, kon ook de politie er natuurlijk geen sikkepit meer aan doen. En op het middenveld, zo goed als op de tribunes, werd opgewonden gepraat en gediscussieerd, zodat men ondanks de luidsprekersinstallatie, van de heren redenaars geen woord meer kon verstaan.

De brave Hubert Humphrey kon het lawaai al evenmin overstemmen als wie ook en de bestuurder Shanker kreeg zelfs de kans niet om te proberen of hij het wél kon, want hém werd het spreken zelfs regelrecht belet. Toen het allemaal zo ver was gekomen, begrepen de bureaucraten, dat er iets gedaan moest worden om de aandacht van de onderlinge gesprekken af te leiden en de boel weer onder controle te krijgen. Vernon Jordan van de bond van gemeentepersoneel stelde daarom over de luidsprekers, dat er nu maar eens van "Werk nú!" moest worden gezongen. Nu, gezongen wé rd er! Maar niet het lied, dat de organisatoren hadden willen horen. Duizenden kelen hieven een lied aan met de woorden "Meany moet weg!" De chaos, die men had willen kanaliseren, werd per seconde groter en weldra rezen er tussen de aanwezigen allerlei suggesties om de meeting een totaal ander karakter te geven.

"Laten we naar het Capitool trekken", stelden enkelen voor. "Laten we zélf een vergadering beleggen aan het slot van de meeting", zeiden anderen. Weer anderen vonden, dat daarvoor het slot van de meeting niet eens behoefde te worden afgewacht. Zij maakten zich meester van de microfoon. Maar dat betekende praktisch, dat er aan alles meteen een einde kwam. Het geluid werd afgesneden. Op de tribunes mengden zich vakbondsfunctionarissen tussen de aanwezigen met de boodschap: "Het is afgelopen! Iedereen naar huis!"

Maar héél wat arbeiders lieten zich niet zo gemakkelijk wegsturen en hadden lak aan de instructies van hun "leiders". Duizenden bleven bij elkaar groepen en opgewonden over en weer hun indrukken uitwisselen. Een arbeider uit Baltimore vatte die aldus samen: "Zoiets heb ik nog niet eerder meegemaakt. Ik ben ervan overtuigd, dat de AFL-CIO nooit meer een meeting

als deze zal organiseren. Weet je wat ik vind? Dat we er maar eens een zélf op touw moesten zetten. Dat zou er een worden zoals Washington nog nooit eerder heeft beleefd!"

=====

PUUR ONDERNEMERSBELANG

De Wekelijkse Industriekrant (WIK) voor de leden van de Industriebond van het NVV schreef in het nummer van 14 mei j.l. over tien (of ongeveer tien) experimenten op het gebied van de "medezeggenschap" die in de komende jaren de aandacht zullen vragen. Het gaat, zo deelt het vakbondsblad mede, om "wetenschappelijk begeleide experimenten, die mogelijk worden gemaakt door subsidies van de ministers van sociale en van economische zaken. Op die wijze, aldus WIK, geven de ministers uitvoering aan een punt uit het regeringsprogramma. Het punt is daarin terechtgekomen onder meer omdat de vakbeweging reeds bij een vorige regering op het doen van experimenten met medezeggenschap had aangedrongen.

Wat zegt u lezer? Nooit iets ervan gemerkt, dat de vakbeweging zo op "medezeggenschap" gesteld was? Als u dat zou willen opmerken, dan is het u blijkbaar ontgaan, dat wij in de bovenstaande regels het woord medezeggenschap voortdurend als "medezeggenschap", dat wil zeggen tussen aanhalingstekens, hebben geschreven.

=====

VAN DE ADMINISTRATIE

Na een postgiro van f 3,50 te hebben ontvangen, hebben wij de brochure "Stellingen over de Chinese Revolutie" overgemaakt aan L.B.G.M. Salemink te Nijmegen. De brochure kwam echter als onbestelbaar terug. Wie kan ons het juiste adres van SALEMINK geven. Bij voorbaat dank.

Voor medezeggenschap - die overigens nog lang geen zeggenschap is - voelt de vakbeweging niets, voor "medezeggenschap" - door prof. Kleerekoper met recht eens "een fopspeen" genoemd - vindt zij wat meer te zeggen.

Overigens kunt u zich geruststellen. Uw verbazing over de vakbeweging is niet misplaatst, maar mist hierom grond, omdat zelfs om de verlakkerij van de "medezeggenschap" de vakbeweging minder staat te trappelen dan WIK het wil doen voorkomen. Het blad spreekt wel van de "aandrang" van de vakbeweging, maar wie even verder leest in het betreffende stuk, verneemt daar dat de aandrang om nieuwe vormen van "medezeggenschap" te bestuderen niet in de eerste plaats van de vakbeweging, maar van de ondernemers is uitgegaan.

Dat verbaast u nog meer? Uw verbazing zal verdwijnen indien wij u meedelen, dat de experimenten worden opgezet met medewerking van de commissie tot opvoering van de produktiviteit. Ze zijn een puur ondernemersbelang derhalve. Dat is de werkelijke aap die uit de mouw komt. Of had u werkelijk gedacht, dat de vakbeweging zich voor iets anders druk zou maken?